

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

XLII. De ore & partibus eius

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

orianatur materia, quæ salâ nimirum est. Sed & nimia siccitas & adultio salsedinem faciunt, tum in omni excremento; absumpto scilicet humido dulci; tum in aqua maris, quæ austione sallescit. Hæ verò sordes biliosa excrementa sunt, adusta, calida, & sicca. Et ideo etiam flavescent: bilis enim flauus est humor: Viscida sunt & tenaces: tum propter bilis naturam: tum quod cerebri, cuius excrementa sunt, substantia tenax, siccatæque in aere tenaciores euadunt; cum præsertim locus ipse sit tenax.

Meatus sursum potius, quam deorsum, progreditur: quod & cerebri sordes commodius defluant, & si quid extraneum ingrediatur, difficilius penetret elabaturque facilius. Cæterum foramen cæcum in cranij cavitatem temporis ossi insculptam pertinet: Ad eamque nerulum à quinto pari admittit. Cavitatis huius partes quædam læues sunt, aliæ pumicis instar asperæ. In eaque & tympanum & incudem, & malleum, & stapetem mirabili artificio extructa cernimus. Nô procul enim ab aurium foramine osseus orbiculus est veluti linea descriptus, tenuique membranula à menyngæ dura obductus. Inter hunc circulum areamvè contentam & aurem ossiculum est, quod parvæ incudis formam referat. Hic aër ille continetur, quem in tex. 83. lib. 2. de anima auribus insutum & in ædificatum Philosophus dixit: tympanumque veluti facit membranula illa foramini cægo obliquè obducta ac tympani modo tensa, aëremque illum includente: qui tamen elementaris aër non est, sed vapor aëri similis. Obliquè autem membrana tenditur, vt ab externi aëris sonu impulsi minùs patiatur. Tympanum hoc meringa vocatur aliqui: & illud eiuſque vsum paucis descripsit in libro de principijs Hippocrates. Aurium, inquit, foramina ad os durum, & siccum lapidi simile pertingunt. Tam verò ad ipsiſm os cavitatis est antroſa. Pellicula verò in aere iuxta os durum tenuis est veluti aranei tela, omnium pellicularum siccissima. Quod autem siccissimum est, maximè resonat. Nimirum tympani vsum communis est, vt percussum resonet, hæcque membrana externi aëris impulsu percussa resonat, sonumque interiori renuntiat organo. Si humoris defluxu madecat, grauior sonorum auditus est: humida namque minùs resonant. Si crassior sit & densior, surditatem omnino adfert.

Porro hæc resonantia trium fit ossiculorum vsum, quæ cavitatis hac continentur. Vnum incudis molarilivè dentis, alterum mallei, tertium antiqui stapetis aut Græcæ litteræ Δ (triangulare enim est) figuram referunt. Solidissima omnia sunt & siccissima, vt magis resonent. Malleolus membranæ appensus in incudem desinit, in eus alligatur stapeti: membrana impulsu aëris motu malleolum movent, is incudem percutit, & interior fit resonantia, sonusque quali cuditur: quodque facilius transmittatur, fenestella duæ, superior & inferior, ad sunt. Adest & canaliculus ad palatum asperæque arteriæ officium cartilagineus: tum quia inter ossa opus fuit materia solida: tum vt patens semper esset: eiuſmodique omninò solet esse aëri transitus. Hoc quippè insitus ille purgatur aër & subinde mutatur, ne diutius inclusus putrescat: aut etiam, vt alijs placet, ad tympanum quoque & contentum aërem recreandum inspiratus penetrat aër.

Hinc mirus inter aures & palatum ac guttur consensus existit. Vt propterea quidpiam atten-

tius audituri non respiremus: & vt Aristoteles habet in 5. libro de animalium ortu cap. 2. & problem. 13. sect. 32. oscitantes non bene audimus sonos; quoniam aère subeunte inflatur nimium ac distenditur auris tympanum; nec pulsare malleolum valet. Nec oscitantes audemus aurem inscalpente: quoniam cum inflatur membrana, si auriscalpio tangatur, læditur plurimum; aut certè oscitatio cessat. Nonnulli etiam, cum suas inscalpunt aures, tussunt: quod ex aurium cõfrictione quidpiam ad guttur per meatum defluat, quod tussim mouere possit: aut si prorsus sicca sit tussis, ex sola vasorum communicatione mouet: Surdastri per os audiunt melius: subit enim per meatum sonus. Ac demum tangentes aures saluam excitamus in ore: magna siquidem est aurium cum radice linguæ coniunctio.

Verum interior alia cavitatis in aere est, quam labyrinthum vocant, quod multis quasi circulis cõstet; in quibus susceptus tandem sonus sentitur. Adest enim auditorius neruus ex anteriori conclauis protensus ibique in membranulam dilatatus, quæ sensum sonorum habet.

DE ORE ET PARTIBVS EIVS.

CAPVT XLII.

Etiam superest gustandi organum considerandum. Illud est lingua: quam inspicere si libeat, aperias os, vastumque illud antrum & amplam cavitatem, in qua delitescit lingua, simul intuearis. Et ego dicturus de lingua, simul etiam oris partes omnes percurram.

Oris vniuersi duplex est generalis vsum, tertius specialis. Generalis & animalibus omnibus communis est, tum ad respirandum, tum ad sumendum alimentum: hæc enim parte & aërem ad pulmones & alimentum ad ventrem transmittimus. Adde etiam si placet, excrementa multa secernimus. Homini autem proprius, loquutio est. Aère quippe inspirato & respirato ad loquendum vsumur. In multis hic quoque vsum quoquo modo inest, siue ad gemitus & in conditos edendos sonos; siue in aibus ad cantum.

Quæ in ore aperto considerantur, hæc sunt: palatum, gurgulio, fauces, mælopharynx, lingua, maxilla, gingiua, dentes. Palatum quasi tectum testudivè incumbit: Græci *σπερον* dicunt, quasi oris Cælum. Ad huius finem faucibus imminet gurgulio, græcis *σπερον*, catnea & fungosa particula, superius latior, inferius angustior: quam ob causam infundibulum appellant aliqui. Vocis modulationi plurimum confert: quibus enim auit præfectus aut derosus est, ijs loquutio deterior. Proptereaque plectrum à quibusdam vocatur; solusque homo & aues quædam eo vtuntur. Omnibus verò communis vsum est, vt frigidior aërem mitiget; qui pulmonibus obest & plurimum in ijs obest, quibus gatgarcon præcitus sit; quos tabe consumi auctor est. Alexander in 3. problem. lib. 2. quod crassescat sanguis pulmonisque densentur & ad motum tardiores euadant: quare magno ad motu conatu rumpuntur vasa, vt tabe orti necesse sit.

Columella
laevia.

Quid verò à gargareone differat columella, & yua, seu triula; explicare melius nò possum, quàm fuerit ab eodem Alexandro expositum. Collumella, inquit, vitium gargaris est (gargar enim etiam dicitur) cum in longum per fluxionem efficitur. Et yuam gargar idem per morbum appellare solemus, quoties per inflammationem speciem accipit yuæ acini.

Fauces.

Iam Fauces Græcis φάρυγγα totam hiantis oris capacitatem nominamus, ab inferiori maxilla ad cervicis vsque vertebrae circumscriptam. Angustam hanc regionem plurimis refertam organis idipsum quoque veteres dixerunt Græci. Vnde *mel. d. ma* glandula iuxta isthnum utrinque posita quibus lingua, fauces, & os irrigantur salua, fuere dicitur.

Paraglossa.

Lingua.

Lingua verò siue à lingendo fuerit nominata, siue quòd alligata faucibus sit; tum sapes gustat & discernit, vtilèque alimentum ab inuicili dignoscit: tum suo motu cibum ore susceptum dentibus terendum subijcit: tum eundem tritum in gulam trudit: tum sonos ac voces format loquutionemque totam moderatur; *ἀγγελοι λογισται*, sermonum Angelum ac nuncium appellavit Euripides. Sunt & alij quorundam animalium vsus proprij: vt canis ad bibendum, lambendòque morbos & curandos; vrsi ad expellendum & perficiendum foetum, atque aliorum alij. Communissimus & amplissimus omnium is est, qui circa sapes & alimentum versatur. Et quoniam sapor non nisi in humido gustatur, saluæ humor à proximis suppeditatur glandulis, qui loquutioni non minus proficit: nam nec voces eudere arida lingua potest.

Salua.

Figuram magnitudinem, situm, & substantiam vsui maximè habet opportuna. Figura est longa nec magnopere lata, sed basi, quàm mucrone, latiore. Ori magnitudine planè congruit, vt eòmodè in omnem eius pertingat partem. Basis alligata, mucro solutus ac liber, vt expedite moueri & cunctis oris partibus applicari queat. Omnino inter dentes continetur, atque ad gulam & arteriam asperam desinit. Dentes namque cibum comminunt, gula comminutum suscipit, arteria aërem trahit & reddit: omnibus adest lingua, gustando inquam & comminuendo alimento, eoque deglutendo, ac voci ex aëre respirato formandæ. Inferiori medio ipsius corpori validissimum subijcitur ligamentum, quo suffulta facilis in omnem partem mouetur. Extremæ huius parti funiculus adnascitur, quem lingua scenulum vocant. Radici adstat os, quod à similitudine litteræ υ hyoides nominatur. Nullum os substantiæ linguæ insertum aut cartilaginem admirabilis illius agilitas patiebatur. Hyoide vtrumque fulcitur, & super illud mouetur. Ligamentum pro osse datum est: quod non solum firmat linguam, sed etiam facit vt non nimium in se colligatur retrorsum, quòd difficilior esset ad anteriora extensio.

Lingua scenulum.

Os hyoides.

Lingua substantia.

Substantia igitur carnea tota est, mollis, rara, laxa, ac penè spongiosa fungosa: tum ob motus agilitatem, tum vt sapos humores facilius susceperet. Itaque tenuissima obducitur membrana & palato communi. Bipartita cernitur ac diuisa in quibusdam animalibus, vt in serpentibus, sicut bina sunt exterorum sensuum organa. In homine ac reliquis vnica continua tota, in dextram tamen & sinistram partem linea media per longitudinem eius ducta distinguitur. Lingua, inquit Philoso-

phus in 2. lib. de partibus cap. 10. et si obscurius, quam oculi, certius tamen, quam tactus, geminum gustandi vestigium ostendit: fissura enim linguam distingui perspicuum est.

Venas à iugulari externa accipit, arterias à superiora, nervos tum sentientes à tertio & quinto pari per tunicam sparsos, tum mouentes à septimo musculus eius insertos. Accuratè hos distinguere per quam arduum, tantopere ipsorum permiscetur fibræ. Hi tamen esse videntur, qui omnem in partem moueant: sursum duo ex temporalium ossium processibus egressi: deorsum item duo ab inferiori maxilla, qua molares continentur dentes, pronati: vterque autem hic motus aut rectus est, si musculus vterque trahit; aut ad alterum declinat latus, si alter trahit laxato altero: retrorsum duo alij ex ossis hyoidis basi protensi: antrosum totidem ab interiore procedentes mento: dextrosum vnus, sinistrosum alter à cornibus hyoidis ossis aut paulò inferius interdum (si cornua illa ossa planè non sint, vt in mulieribus ferè) ad latera linguæ producti. Omnes verò medio ferè longitudinis inferuntur, qua ligamenti finis est.

V. 4. 6.

Magnis linguis.

PROBLEMATVM ALIQVOT explicatio.

CAPVT XLIII.

Vociferis auribus non cum palato modo & gutture, vt in superiori capite dictum est, sed cum lingua quoque magnus omninò consensus existit. Quòd sit, vt quemadmodum confirmat Philosophus in cap. 9. lib. 4. de hitoria, surdi omnes à natiuitate sint imbecilli. Qui verò penitus surdi non sunt, aut non ab ortu; et si non omni voce priuentur, ægrius tamen, & vridem Aristoteles loquitur in problem. 2. & 4. sect. 11. & problem. 14. sect. 33. per nares loquuntur. Quod enim landunus prodidit in quaestione 7. in libro de sensu & sensili, & post eum Iacobus Carpentarius in commentarijs ad caput primum Alcinoi, surdos propterea mutos esse, quòd nullum potuerint audiendo addiscere idioma: veram rei causam non continere, manifestum ex eo est, quòd ij quoque, qui penitus surdi non sunt idiomaque perdiscunt, ægè tamen eloqui ea possunt ac propemodum muti sunt: quoniam difficilis est illis respiratio; cumque vix possint guttur attollere, vox per nares truditur. Eos verò, qui à natiuitate sunt surdi, sæpè compertum est tantopere priuari voce, vt ne naturalem quidem sonum, gemitus & suspiria, quæ addiscere non oportuit, edere possent. Et primi nominum inuentores, qui ab alio nullo idioma didicerunt, quo modo loquuti sunt? Quo enim modo illi voces excogitarunt, quibus animi præderent sensa, possent & excogitare surdi, si nil aliud esset impedimenti: quemadmodum alijs atque alijs corporis vtuntur gestibus.

Surdi ab imbecilli.

Huius igitur rei causa petenda est ex eo, quòd vt Alexander quoque confirmat in explicatione problem. 138. prioris libri, paridem nervorum sit, cuius pars altera ad aures, altera ad linguam vsq. porrigatur: atq. ita cõmunem accidere affectiõne necesse sit. Quintà enim par, vnde auditorius descendit nervus,